

Carrie Tanis

Overleven

GigaBoek, 2024

Op een vroege voorjaarsmorgen werd ik wakker en keek naar de wekker op het nachtkastje naast de man van wie ik hield. Het was tien voor vijf. Ik kon de slaap niet meer vatten, stapte voorzichtig uit bed, trok mijn lichtblauwe ochtendjas aan en schoof in mijn slippers.

Geluidloos deed ik de slaapkamerdeur open om vervolgens over de lange gang via de trap naar beneden te gaan om warme melk te drinken. Ik zette een steelpan met melk op het vuur en pakte uit de glazen kast een beker met het opschrift 'voor mijn allerliefste mama'. Vanuit de keuken kon ik achter in de tuin kijken die meer dan vijftieng meter diep was en de breedte van het herenhuis had. Het schemerde. Ik kon de omtrekken van de schommelstoel en de serre al onderscheiden. Naast de serre stond een dikke eik die boven het huis uitstak.

Met de beker in mijn linkerhand liep ik over de marmeren vloer van de hal naar de gezellige huiskamer en nam plaats op een oude maar makkelijke stoel bij het raam aan de voorkant van het huis, dat schuin uitzicht gaf over de oprijlaan.

Met kleine teugjes dronk ik de melk op en toen ik de vergeelde foto van mijn ouders op het grote eikenhouten dressoir zag staan dwaalden mijn gedachten terug.

Laat ik mij eerst even voorstellen. Mijn naam is Angelique von Bentheim-Boom en ik ben in het voorjaar van 1938 te Amsterdam geboren. Mijn vader stierf eind 1944 aan een verwaarloosde longontsteking en ik lag in die periode vier maanden in het ziekenhuis. Veel leed en droefenis had ik op mijn zevende jaar gezien. Ouders kermde van verdriet als ze hun kindje moesten missen en ik huilde dan onder de deken met hen mee.

Als mijn moeder op bezoek kwam, dan voelde ik de warmte van haar lichaam en de geborgenheid als ze haar armen om me heen sloeg.

Twee jaar na de oorlog stierf ze aan tuberculose. Tante Charlotte, de zuster van mijn moeder, nam me in huis en ik moest door plaatsgebrek het bed met mijn twee nichtjes delen. Ik voelde me eenzaam en onzeker. Vaak zat ik alleen op bed en keek huilend naar de foto van mijn ouders.

Aan het einde van de lagere school ging ik naar de mulo. Elke dag blokte ik om mijn diploma te halen. Ik slaagde en ging direct solliciteren bij een verzekeringsmaatschappij aan de Herengracht.

Ik werd aangenomen als administratief medewerkster en volgde gelijk een avondschool om mijn steno- en typediploma te halen.

Op mijn negentiende leerde ik de verzekeringsman Charles Hertog kennen.

Hij was groot van postuur, had een krachtige vierkante kin, bruine ogen, donkere wenkbrauwen en een rechte neus. Zijn mond stond ietwat scheef als hij glimlachte. Zijn zwarte golvend haar was achterover gekamd en bij zijn slaap vertoonde zich enkele grijze haren. Vaak nodigde hij me uit om samen te gaan eten en hij bleef altijd galant als hij afscheid nam. Hij was enigst kind en grootgebracht bij zijn strenge oma. Haar dochter was zeventien toen Charles werd geboren.

Omdat wij een huis aangeboden kregen, vroeg hij mij ten huwelijk. Kinderen wilde hij niet. Als ik vroeg naar het waarom, moest ik niet zeuren. Ik verlangde juist naar kinderen.

Eind september 1959 trouwden wij. Graag had ik in het wit willen trouwen, maar Charles vond dat niet nodig.

Hij wilde ook geen bruiloft, want dat was zonde van het geld.

Ik kocht een licht blauw pakje, een hoed met tule van dezelfde kleur en een paar bijpassende schoenen. In een tweedehands zaak had hij meubilair gekocht.

Na de huwelijksplechtigheid gingen wij naar onze woning op de eerste etage, gelegen in Amsterdam-West. De straat was lang en smal. Kinderen konden zich vermaken met pinkelen, bokje springen, voetballen en hoepelen.

Charles tilde mij over de drempel van ons huis en omhelsde me innig. In de slaapkamer ontdeed hij me van mijn kleren en kustte me over mijn hele lichaam. Ik genoot van zijn aanraking. Onze eerste huwelijksnacht was volmaakt en ik voelde me de gelukkigste vrouw van de wereld.

De volgende dag ging Charles naar zijn werk en ik probeerde me te gedragen als een volwaardige huisvrouw.

Hij verwachtte van mij dat ik het eten op tijd klaar had.

Als ik 's morgens de gordijnen in de huiskamer opendeed, zag ik de kleermaker aan de overkant van de straat aan het werk. Hij zat met gekruiste benen op een grote tafel en als hij naar boven keek, zwaaide hij gedag.

Hoofdstuk 1

Op een ochtend voelde ik me onpasselijk. Op het moment dat ik uit bed wilde stappen, kwam Charles met een kop koffie de slaapkamer binnen. De geur alleen zorgde dat ik het toilet in rende.

‘Wat is er met jou aan de hand,’ riep hij verbaasd.

‘Ik voel mij misselijk en beroerd,’ antwoordde ik tussen het spugen door.

‘Misschien komt het omdat je te veel wijn hebt gedronken... en anders zou ik maar een bezoek aan de dokter brengen.’

Ik nam het zekere voor het onzekere, stapte op de fiets en reed naar de Hoofdweg. De wachtkamer bij de huisdokter was vol en bedompt. Ik pakte een nummertje en bleef in de lange gang staan tot mijn nummer werd afgeroepen. Na een uur was ik aan de beurt. De dokter in een lange witte jas, flink van postuur, met een ernstig gezicht gaf mij een hand toen ik in zijn spreekkamer kwam. Ik stelde mij voor, want ik had hem nog niet ontmoet.

‘Angelique Hertog,’ zei ik beleefd.

‘Breedveld,’ antwoordde hij en nam plaats achter een groot donkerbruin bureau en wees mij naar een stoel tegenover hem.

‘Wat kan ik voor u doen?’

Hij keek me boven zijn leesbril aan. Ik vertelde mijn ervaring van die ochtend. Uit een la onder zijn bureaublad pakte hij een kaart en vroeg mijn volledige naam, geboortedatum en adres.

‘Ik wil u even onderzoeken.’

Achter een groot wit gordijn, kon ik me ontkleden en ik vroeg mij af waarvoor. Op een brancard kon ik plaatsnemen. Ik schaamde me, toen de dokter me onderzocht. Nooit was ik op deze manier onderzocht.

Toen hij klaar was, zei hij abrupt: ‘Kleedt u zich maar aan.’ Ik voldeed hier aan en nam weer plaats tegenover hem. Zonder van zijn schrijven op te kijken zei hij direct: ‘U bent in verwachting.’

Met schrik keek ik hem aan. Ik in verwachting? Wat was ik onnozel. Nooit had ik begrepen, dat ik in verwachting zou raken.

‘Mijn man wil nog geen kinderen... weet u het zeker?’ vroeg ik angstig.

‘U bent ongeveer acht weken.’

Ik kon mijn oren niet geloven. Hoe zou Charles reageren als ik het vertel. De dokter fronste zijn wenkbrauwen en zei: 'Bij de verloskundige kunt u een afspraak maken.'

Hij gaf mij het adres.

'Sterkte gewenst.'

'Dank U.'

Ik stapte met een onbehaaglijk gevoel op de fiets. Blij was ik voor mezelf, maar ook angstig over hoe Charles zou reageren.

Zou ik hem bellen en het nieuws aan hem vertellen of... wachten tot hij thuis kwam? Ik koos toch voor het eerste en stapte bij de groenteboer naar binnen.

'Goedemorgen... de beste wensen... mag ik van uw telefoon gebruik maken?'

'Natuurlijk en ook een goed 1960, u weet de weg.'

Ik liep naar de telefoon achter de zaak, keerde me om en riep enthousiast: 'Ik verwacht een baby.'

'Gefeliciteerd mevrouwetje.'

Ik draaide het nummer van het werk, vroeg of Charles aanwezig was en werd door verbonden. Hoe zou hij reageren als ik het nieuws overbracht.

'Even stil dames,' hoorde ik Charles cru zeggen. 'Met Hertog.'

'Lieverd met mij,' zei ik gelukkig en toch onzeker. 'Ik wil je wat vert...'

Charles liet me niet uitspreken.

'Ik dacht dat jij niet in orde was en nu klink je zo blij... wat is er aan de hand.'

Ik wilde mijn mond open doen, toen hij vroeg: 'Je bent toch hoop ik niet in verwachting hè?'

Deze reactie had ik kunnen verwachten. De moed zonk in mijn schoenen en ik kon geen woord meer uitbrengen. De tranen sprongen in mijn ogen en zonder wat te zeggen hing ik de hoorn op de haak.

Ik hoorde Charles nog roepen: 'Angelique ben je er nog!'

Toen ik hem een kwartje voor de telefoon gaf, kreeg ik van de groenteman een zak met sinaasappelen.

'Dank u wel.'

Nu voelde ik de ijzige kou in mijn gezicht, trok de kraag van mijn

winterjas omhoog, liep met mijn fiets aan de hand en gebogen hoofd naar huis. In een half uur tijd veranderde mijn geluk in verdriet. Op bed huilde ik me in slaap, totdat ik door elkaar werd geschud. Ik realiseerde eerst niet waar ik was en keek in het gezicht van Charles. Had ik zo lang geslapen? Hij ging op de rand van het bed zitten en vroeg korzelig: 'Waarom belde je mij op!'

Ik had moeite om te vertellen dat wij een baby kregen en stamelde: 'Wil je niet eerder een kind?'

Het was even stil in de slaapkamer.

'Je wou toch niet zeggen dat je in verwachting bent?'

Doordringend bleef hij met zijn donkere blik mij aanstaren en wachtte op antwoord. Ik knikte en durfde hem niet aan te kijken. Zonder een woord te zeggen liep hij de slaapkamer uit en knalde de deur achter zich dicht.

'Ik ben toch niet alleen de schuldige dat het gebeurd is!' schreeuwde ik hem na. De voordeur werd eveneens met een knal dichtgegooid en zijn voetstappen denderde door de trappenhal. Ik schrok van het geluid. Even later was het stil en ik hoorde alleen de pendule in de hal de secondes weg tikken. Het was koud in de slaapkamer en ik voelde me weer net zo leeg en verlaten als het acht jarig meisje.

Ik stond wankelend op om voor het eten te zorgen, keek op mijn horloge en zag dat het bijna tien voor half zes was. Het was de eerste keer dat hij mij in de steek liet.

Het deed pijn en ik vroeg me af waar ik het aan verdiende zo te worden behandeld. Het eten had ik zo als gewoonlijk op tijd klaar en ik wachtte tot hij thuis kwam. Om zeven uur was hij er nog niet. Ik kreeg zelf geen hap door mijn keel en ruimde de tafel af.

Laat in de avond stapte hij binnen en kwam tegenover me in de huiskamer zitten. Ik keek naar zijn gezicht. Zag ik hardheid in zijn ogen? Hij rook naar bier en ik werd misselijk van de lucht.

'Ik wil met je praten... ben je nou in verwachting of niet!'

Even slikte ik en antwoordde nerveus: 'Ik ben volgens de dokter ongeveer acht weken in verwachting.'

Charles' gezicht betrok en zijn kaken klemde zich op elkaar.

'Ik wil voorlopig geen kinderen en dat wist je en... ik wil dat je abortus pleegt!' snauwde hij. Verschrikt keek ik hem aan en mijn hart klopte

in mijn keel. Er hing een onheilspellende stilte tussen ons.

‘Waarom moet ik het weg laten halen!’

Hij stond ruw van zijn stoel op, ging voor me staan en antwoordde met stem verheffing: ‘Als ik zeg dat ik het wil, dan heb je het te doen... begrepen?’

‘Dat is geen antwoord,’ viel ik hardnekkig uit en voordat ik het besefte had ik een klap op mijn wang te pakken. Met stomheid geslagen keek ik met grote ogen naar hem op, terwijl ik mijn linkerhand voorzichtig op mijn wang legde. Ik voelde dat mijn wang nat was van de tranen en realiseerde me niet dat ik huilde.

In een waas zag ik het gezicht van Charles. Zijn huid was grauw en zijn bruine ogen waren dof van kwaadheid. Het was niet waar, het kon niet waar zijn, deze blik kende ik niet.

‘Waarom sla je me?’

Secondes lang staaarde hij mij aan. Zijn gezichtsuitdrukking veranderde niet en bleef onbewogen. Langzaam kwamen zijn handen omhoog alsof hij mij voor de tweede keer wilde slaan. Zijn vingers grepen hardnekkig mijn schouders beet en kwaad antwoordde hij: ‘Omdat ik geen tegenspraak duld.’

‘Begrijp je dan niet waarom ik de baby wil houden, ik...’

Hij liet mij los, viel me in de rede en zei boosaardig: ‘Ik heb je toch gezegd dat ik het niet wil!’

‘Ja maar...’

‘Niks te mare... weet wat ik heb gezegd.’

Voor de tweede maal gooide hij een deur achter zich dicht en ik bleef sprakeloos met een rode wang achter. Had hij geen begrip voor me? Moest ik aan zijn verzoek voldoen? Ik kon het niet over mijn hart krijgen om het vruchtje weg te laten halen. Het zweet brak me uit. Ik stond van de stoel op, keek uit het raam, de straat glinsterde van de regen.

In een portiek naast de winkel van de kleermaker was een jong stel in een innige omhelzing gewikkeld, ze hadden alleen oog voor elkaar. Ik schudde mijn hoofd, sloot de gordijnen, deed het licht boven de salontafel uit en liep op mijn tenen naar de slaapkamer.

Ik had moeite om in slaap te komen en keek naar de rug van de man die me zo vernederd had.

De volgende morgen was Charles al weg, zonder een ochtendkus te geven. Mijn verdriet was groot en ik begreep niet waarom hij zo reageerde. Ik stapte uit bed, nam een douche, kamde mijn lange blonde haren en knoopte het in een paardenstaart. Ik keek naar mijn gezicht en zag blauwe kringen onder mijn licht blauwe ogen. Met een beetje poeder camoufleerde ik ze. Op mijn lippen deed ik een beetje licht rode lippenstift. Ik trok een oude spijkerbroek aan, een sweatshirt en lange leren laarzen. Ik besloot om even uit het huis weg te gaan, trok mijn regenjas aan en liep naar beneden. Het motregende al een uur. Aan de overkant groette de kleermaker mij en ik zwaaide hem gedag.

Net toen ik om de hoek van de straat liep, zag ik de tram bij de halte stoppen. De conducteur zag me aan komen rennen en hij wachtte op me.

‘Dank u wel,’ zei ik buiten adem.

‘Graag gedaan, vrouwtje.’

Bij het Centraal Station, belde ik in een telefooncel naar tante Charlotte.

Wat zou zij ervan zeggen?

‘Met mevrouw Jansen.’

‘Tante Charlotte met Angelique.’

‘Hallo Lieke, hoe gaat het met je?’

‘Ik sta voor het Centraal Station en wil u een bezoek brengen?’

‘Maar natuurlijk meisje... hoe laat ben je hier?’

‘Als ik de bus haal, over een kwartier en anders ziet u me wel verschijnen.’

‘Tot straks dan.’

Ik haalde opgelucht adem. Wat was ik blij dat ik haar nog had.

In de bus, dacht ik over Charles na. Waarom veranderde hij, toen hij hoorde dat ik in verwachting was. Ik voelde nog de pijn op mijn wang. Hield hij niet meer van me? Ik keek in de bus naar buiten. Het regende nog steeds. Even huiverde ik. Het dwarrelde in mijn hoofd. Het deed pijn in mijn ziel. Ik wreef over mijn buik. Zou ik de moed hebben om abortus te plegen? Ik schudde mijn hoofd en stapte uit de bus, toen ik bij de halte aan kwam. De regen droop van mijn haren en ik liep flink door om zo gauw mogelijk naar het huis te gaan, waar ik me veilig voelde.

Toen tante Charlotte de voordeur open deed ontving ze mij met open armen.

‘Leuk dat je komt,’ zei ze enthousiast. ‘Kindje, wat ben je nat.’

Ze omhelsde me en ik gaf haar een paar zoenen op haar beide gerimpelde wangen. Ik trok mijn natte regenjas uit en tante Charlotte bracht mij een handdoek. Ik droogde mijn gezicht en haren en liep naar de huiskamer.

‘Ga zitten... heb je trek in een beker eigengemaakte warme chocolademelk?’

‘Ja lekker, dank U.’

Ik nam plaats bij de kolenkachel en keek om me heen. Er straalde rust van de kamer uit. Toen ik als negen jarig meisje hier binnen kwam, was het er rumoerig en hing er een gespannen sfeer.

De nichtjes vlogen elkaar bijna elke dag in de haren. Oom Piet schreeuwde naar ze en vermaande ze om op te houden. De beide meisjes zijn al geruime tijd het huis uit en wonen elders in het land. Op de schoorsteenmantel staat een foto van mijn grootouders, tante Charlotte en mijn moeder. Ik vind dat ik meer op mijn moeder lijk dan op vader. Opa had een grote snor en ik kon me nog herinneren dat het kriebelde als ik een knuffel van hem kreeg. Oma was heel lief. Als één van hen jarig was, mocht ik eerst een gebakje uitzoeken en daarna kreeg de rest van de familie.

‘Waar zijn je gedachten?’

Tante Charlotte kwam binnen met het dienblad. Ze zette een grote beker voor mij op een aangeschoven rond tafeltje neer en een schaal met een dikke plak cake. Ik zette het fotolijstje terug op de schoorsteenmantel en bedankte tante.

‘Wat ruikt het lekker... heeft u de cake zelf gebakken?’

Tante glunderde en antwoordde: ‘Ik bak nog steeds. Oom Piet wil alleen eigen gebakken taart.’

‘Dat weet ik nog.’

‘Zolang is het niet geleden dat je uit huis ging.’

‘Dat klopt, ongeveer een jaar, toen ik in Amsterdam voor mijn studie op kamers ging wonen,’ antwoordde ik.

‘Eerlijk gezegd had ik je eerder verwacht.’

‘Sorry tante, ik had ook eerder moeten komen. Graag had ik u op on-

ze trouwdag willen uitnodigen, maar Charles vond het niet nodig.'

Tante legde haar hand op mijn arm en zei geruststellend: 'Je hoeft je niet te verontschuldigen, wij vonden het jammer.'

Het was stil tussen ons beide en ik had moeite om de juiste woorden te vinden, om mijn probleem op tafel te leggen.

'Blijf je een boterham eten? Dan ga ik even naar de bakker om de hoek en haal lekkere broodjes.'

'Graag zou ik willen blijven, maar ik wil op tijd thuis zijn.'

'Zoals je wenst.'

Ik nipte aan mijn chocolademelk en nam een hap van de cake.

'Hoe gaat het met je echtgenoot,' vroeg tante belangstellend.

'Goed, alleen... ik... hij is boos op mij,' antwoordde ik zenuwachtig.

'Boos?'

Ik knikte en begon met horten en stoten te vertellen wat er gisteravond was gepasseerd. Tante Charlotte luisterde aandachtig, schudde steeds haar hoofd.

'U begrijpt toch wel dat ik geen abortus wil laten doen.'

'Natuurlijk begrijp ik het Dré.'

Tante Charlotte glimlachte, toen ik een diepe zucht slaagde.

'Daar ben ik blij om, maar... hoe moet ik Charles duidelijk maken dat ik de baby wil houden?'

Tante Charlotte staaarde voor zich uit. Ik kon merken dat ze naar de juiste woorden zocht.

'Lieve schat, jij kent hem beter dan ik... probeer rustig te blijven en vertel wat je wilt vertellen.'

Ik beloofde het, al had ik er moeite mee. De tijd ging snel voorbij en om twaalf uur stapte ik op. Tante Charlotte gaf me twee dikke plakken cake in een plastic zakje.

'Veel sterkte liefde en houd me op de hoogte... al krijg je het niet makkelijk.'

'Ik doe m'n best lieve tante en ik ben blij dat ik u nog heb.'

Met lood in mijn schoenen ging ik naar huis. Hoe zou Charles reageren als ik hem vertel dat ik de baby wil houden. Eigenlijk wist ik het al. Zou hij mij weer slaan? Waarom gunt hij mij zoiets moois niet. Ik had er geen flauw benul van dat ik zo gauw in verwachting zou raken. Waarom wil hij nog geen kinderen, of... wil hij überhaupt geen kinderen.

Toen ik de straat in liep, waren er kinderen aan het voetballen. Vlak voor mijn huis kreeg ik de bal voor mijn voeten en schopte die regelrecht in het doel. De jongens hadden grote pret en riepen in het koor: 'Mevrouw, doet u mee?'

Ik moest ze teleurstellen en riep: 'Daar ben ik te fijn voor gebouwd.'

Ze gierden het uit van het lachen.

'Weet je wat, ik kijk als toeschouwer uit het raam.'

'Eerlijk doen hoor? Mijn moeder beloofd het zo vaak, maar doet het nooit.'

'Wie is je moeder dan,' vroeg ik belangstellend. Hij wees met zijn vinger naar de overkant en antwoordde: 'Op nr. 328.'

'Moet ik met je moeder praten?'

'Nee, doe dat maar niet... mijn moeder heeft het altijd druk.'

Ik wenste ze veel voetbalplezier en liep naar boven. Bij het raam keek ik naar beneden en zag de jongens hard weggrennen. Bij de kleermaker hadden ze een bovenraampje ingegooid. Eén jongen bleef midden op de weg staan. Het was de jongen die met me gesproken had. Ik schoof het raam open en riep: 'Heb jij dat gedaan?'

Met mijn wijsvinger wees ik naar het kapotte raam. Hij knikte bevestigend.

'Als mijn moeder dat hoort, krijg ik op mijn donder.'

Ik schoof het raam dicht en liep naar beneden.

De jongen stond nog op dezelfde plek en keek angstig.

'Kom,' zei ik, 'wat is je naam.'

'Ger Moes.'

Ik pakte hem bij zijn hand en wij liepen naar het werkatelier van de kleermaker. Hij zat niet op de tafel te werken. Ik belde aan en werd er niet opengedaan.

'Weet je Ger, we schrijven een briefje en gooien het door de brievenbus.'

Samen liepen we naar boven en ik gaf hem pen en papier.

'Wat moet ik schrijven?'

'Je schrijft wat er is gebeurd.'

Even onderdrukte ik een glimlach, toen ik hem zag schrijven met zijn tong half uit zijn mond. Hij gaf mij het briefje en ik las.

*Beste menneer, Ik heb u raam ingegooit...
Mij moeder mag het niet weeten, zij word
Heel erg kwaad op mei. Ik wil het geld uit
Mijn spaarpot haalen. Ger Moes.
Deeze mevrouw weet het.*

Ik pakte de pen van hem over en schreef een bevestiging eronder.

*Beste Kleermaker,
Deze jongeman is van goede wil.
Stuurt u mij de rekening.
Ik woon aan de overkant Nr. 335
Angelique Hertog*

Uit de la nam ik een enveloppe, stopte het briefje erin en gaf het aan de jongen.

‘Stop de brief in de brievenbus, dan komt alles in orde.’

‘O, dank u wel Mevrouw.’

Ik bukte me voor een welgemeende kus.

Met beide armen omhelsde hij me. Ik knuffelde hem en dacht, ik heb een klein vriendje. Ik keek uit het raam en zag dat hij deed wat ik vroeg. Hij draaide zich om, keek naar boven en zwaaide gedag. Ik liep naar de keuken en zorgde dat het eten op tijd klaar was. In de huiskamer dekte ik de tafel en zette in het midden van de tafel twee brandende kaarsen.

Charles kwam binnen en zette zich aan tafel zonder een blik op mij te richten. Ik schepte het eten op en zag dat hij de kaarsen had uitgeblazen. Zwijgend at hij zijn bord leeg, stond op en ging in zijn luie stoel zitten om de krant te lezen. Met pijn in mijn hart keek ik naar hem Hij negeerde mij volledig. Ik verzamelde moed om een gesprek met hem aan te gaan. Op dat moment liet hij de krant zakken en keek me met zijn donkere ogen aan. Ik kon zijn blik niet verdragen, sloeg mijn ogen neer en wilde naar de keuken lopen om de vaatwas te doen. De angst snoerde mijn keel dicht, toen hij op een gebiedende toon sprak.

‘Zet de borden neer en kom hier.’

Met de borden in mijn hand ging ik voor hem staan. Er kwam een sarcastisch lachje op zijn gezicht. Het maakte me bang.

‘En... heb je al een afspraak bij de dokter gemaakt?’ vroeg hij op dwingende toon. Ik schudde ontkennend en met bonkend hart mijn hoofd.

‘Ik ben naar tante Charlotte geweest en heb met haar gesproken.’

‘En wat zei die tante Charlotte wel over het geval... in je buik!’

Met mijn lippen op elkaar geklemd keek ik naar de grond. Tegenover Charles was ik tot op dit moment nooit zo onzeker geweest.

‘Nou, komt er nog wat van!’

‘Tante Charlotte heeft de beslissing aan mij gelaten en... ik hou de baby.’

‘Wat,’ gilde hij.

Ik stapte achteruit toen Charles zijn krant op de grond gooide en opstond van zijn stoel.

Hij pakte me bij mijn armen en schudde me door elkaar.

‘Als je het niet weg laat halen, dan zorg ik er persoonlijk voor dat je een rot tijd krijgt.’

Toen hij mij los liet, viel ik met borden en al achterover en kwam met mijn hoofd tegen de punt van de dressoir aan. De borden knetterde naast me in stukken.

Met grote stappen liep Charles de kamer uit en liet me gewoon tussen de scherven liggen. Ik krabbelde overeind en kreeg behoorlijke hoofdpijn. De scherven op de grond veegde ik op en ik ruimde verder de tafel af. Mijn hoofdpijn werd steeds erger en ik probeerde te ontspannen door op de bank te gaan liggen. Vervolgens viel ik in slaap. Rillend van de kou werd ik wakker en zag dat de kachel uit was.

Zachtjes liep ik naar bed om Charles niet wakker te maken en zag tot mijn grote verbazing dat het bed onbeslagen was. Ik keek op de wekker en zag dat het bijna kwart voor drie was. De nacht duurde lang, het begon te schemeren, ik hoorde geluid in de keuken en wist dat hij thuis was gekomen, daarna viel ik in slaap. Om half tien schrok ik wakker en stapte uit bed. Charles was weg.

De dagen en weken volgde zich op. Mijn misselijkheid werd minder. Charles liet mij nog steeds links liggen. Hielp me niet meer met de afwas en ging niet meer mee om boodschappen te doen. Van het beetje huishoudgeld dat ik kreeg, zorgde ik voor de kinderkamer. Bij een be-

hangerzaak kocht ik een paar rollen behang en ging aan de slag.

Het werd voorjaar en ik voelde me vaak eenzaam. Steeds hoopte ik dat hij begreep hoeveel liefde ik nodig had. Op een ochtend schrok ik wakker en keek naast mij. Charles lag in zijn slaap heftig te woelen.

Het zweet liep langs zijn gezicht en hij zag er koortsig uit. Voorzichtig stapte ik uit bed en pakte een nat washandje om zijn gezicht af te deppen. Hij werd wakker en keek mij met rooddoorlopen ogen aan.

‘Dank je wel.’

Hoorde ik het goed? Zei hij ‘dank je wel?’

Ik veegde het zweet van zijn gezicht en hij liet het toe.

‘Je bent erg warm, zal ik de dokter bellen?’

‘Nee,’ antwoordde hij zachtjes en resoluut. ‘Breng mij even de thermometer, dan kan ik mijn koorts opnemen.’

Ik liep naar de badcel en pakte uit het medicijnkastje de thermometer, sloeg hem af en bracht het naar Charles.

‘Alsjeblieft.’

‘Dank je wel.’ Ik wist niet hoe ik het had en liep naar de keuken om een paar boterhammen te maken. Wat was hij lief voor mij. Zo hulpeloos. Zo handelbaar. Ik had me voorgenomen, om goed voor hem te zorgen.

Ik perste twee sinaasappels uit en zette een kopje thee voor hem. Het dienblad zette ik bij hem neer. De thermometer lag op het nachtkastje liggen en ik constateerde dat hij één en veertig koorts had.

‘Charles, Charles, ik bel de dokter op... je hebt veel te hoge koorts.’

Ik keek naar hem en zag dat hij weer sliep. Snel kleepte ik me aan en liep naar de groenteman. Binnen een half uur was de dokter er. Even keek Charles boos naar mij, maar toen hij hoorde dat hij een zware longontsteking had, werd zijn gezicht milder. Ik dacht aan mijn vader. Hij was aan deze nare ziekte overleden, maar ondanks zijn ziekte bleef hij tot het einde voor ons zorgen.

De dokter gaf mij een recept en zei vriendelijk: ‘Uw man mag twee maal daags twee tabletten... hij moet voorlopig bedrust houden, totdat zijn koorts gezakt is.’

‘Dank u wel... ik zal eraan denken.’

Toen ik hem naar de buitendeur begeleidde, draaide hij zich om en vroeg: